

S U M A R I

Número 184, setembre 1994



<b>EDITORIAL</b>		
MEMÒRIA HISTÒRICA I ESPAI URBA		5
<b>TEMES</b>		
ARQUITECTURA MODERNISTA: CÀLCUL O IMPROVISACIÓ? LA CASA MILÀ	Robert Brufau	6
<b>ASSAIG</b>		
L'ARQUITECTURA MODERNISTA CATALANA CONTRA LA INDUSTRIALITZACIÓ (I)	Ernest Lluch	8
<b>DOSSIER: LA FI DELS HABSBERG I CATALUNYA</b>		
REDREÇAMENT ECONÒMIC I MOVIMENT PAGÈS AL DARRER TERÇ DEL SEGLE XVII	Jaume Danfí	16
ACTIVITAT ECONÒMICA I ACTITUD POLÍTICA DE LA BURGESIA MERCANTIL BARCELONINA AL FINAL DEL SEGLE XVII: LA FAMÍLIA DALMASES	Isabel Lobato	20
LA GUERRA DELS NOU ANYS A CATALUNYA (1689-1697)	Antonio Espino	24
UNA IMATGE CRÍTICA DEL «NEOFORALISME»: EL CONTROL POLÍTIC DE LES INSACULACIONS DE BARCELONA A FINALS DEL SEGLE XVII	Josep M. Torras i Ribé	30
LES CLASSES DIRIGENTS CATALANES I LA MONARQUIA HISPÀNICA EN EL TOMBANT DEL SEGLE XVII	Joaquim Albareda	36
<b>CONVERSA</b>		
YURY AFANASSIEV: URSS, LA FI D'UN IMPERI	Francisco Veiga	42
<b>HISTÒRIA I SOCIETAT</b>		
ANTROPOLOGIA DE LA JOVENTUT	Carles Feixa	46
<b>PATRIMONI</b>		
EL MUSEU SISTEMA: EL MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA	Eusebi Casanelles	51
<b>HISTÒRIA I ENSENYAMENT</b>		
CIÈNCIES SOCIALS I TECNOLOGIES DE LA INFORMACIÓ (I)	Joan B. Canet	55
<b>LLIBRES</b>		
POLÍTICA PARA UNA IZQUIERDA RACIONAL, D'E. HOBSBAWM i DESPUÉS DE LA CAÍDA. EL FRACASO DEL COMUNISMO Y EL FUTURO DEL SOCIALISMO, DE R. BLACKBURN (ED.)	Francesc Roca	57
ELS AFUSELLAMENTS AL PAÍS VALENCIÀ (1938-1956), DE VICENÇ GABARDA CAPELLÁN	Pelai Pagès	57
LA CLASE OBRERA ASTURIANA DURANTE EL FRANQUISMO, DE CARMEN BENITO DEL POZO	Carme Molinero	58
<b>NOVETATS EDITORIALS</b>		63
<b>AGENDA</b>		65

Detall de «L'adoració de la Sagrada Forma» (1685), de Claudio Coello. El quadre es pot veure a San Lorenzo de El Escorial (Madrid).

# ANTROPOLOGIA DE LA JOVENTUT

Carles Feixa

*En aquest article —el primer dedicat a una sèrie de nous àmbits de l'antropologia— l'autor ens introdueix en el camp de l'anomenada antropologia de la joventut, que té per objecte l'estudi de la construcció social de la joventut (les formes mitjançant les quals cada societat «defineix» les maneres de ser jove) i l'estudi de la construcció juvenil de la cultura (com els joves participen en els processos de creació cultural).*

L'estudi de la joventut no és un camp completament nou de la recerca antropològica. L'edat, la generació i el cicle vital han estat aspectes tractats en bona part de monografies etnogràfiques sobre les anomenades societats primitives (sobretot en aquelles basades en sistemes de classes d'edat). I la preocupació pel fenomen de les bandes juvenils es vincula directament als orígens de l'antropologia urbana. Malgrat aquests precedents, les resistències a considerar la joventut com un objecte d'estudi apropiat o important per a la disciplina han estat, i sovint continuen essent, considerables. Podem afirmar que l'antropologia de la joventut té per objecte l'estudi de la construcció social de la joventut (és a dir, de les formes mitjançant les quals cada societat «defineix» les maneres de ser jove) i l'estudi de la construcció juvenil de la cultura (és a dir, de les formes mitjançant les quals els joves participen en els processos de creació cultural). Un breu recorregut per algunes escoles, estudis i autors que s'han ocupat d'aquest escenari ens permetrà mostrar les potencialitats d'una aproximació antropològica a les cultures juvenils.

## L'ANTROPOLOGIA I L'ESTUDI TRANSCULTURAL DE LA JOVENTUT

La primera aportació de l'antropologia a l'estudi de la joventut fou inevitablement la crítica de les definicions

etnocèntriques del cicle vital. El «descobrimient» científic de l'adolescència s'atribueix normalment al psicòleg nord-americà G. Stanley Hall, que el 1905 va publicar *Adolescence: its Psychology and its Relations to Physiology, Anthropology, Sociology, Sex, Crime, Religion and Education*. Hall s'inspira en el concepte darwinista d'evolució biològica per elaborar una teoria psicològica de la recapitulació, segons la qual l'estructura genètica de la personalitat porta incorporada la història del gènere humà: cada organisme individual, en el decurs del seu desenvolupament, reproduïx les etapes que es van donar al llarg de l'evolució de l'espècie, des del salvatgisme a la civilització. L'adolescència correspon a una etapa prehistòrica de turbulència i transició, marcada per migracions de massa, guerres i culte dels herois. L'autor la descriu com un període d'*storm and stress* (agitació i tempesta), concepte equivalent a l'*sturm und drang* dels romàntics alemanys i utilitzat per definir la naturalesa «crítica» d'aquesta fase de la vida: una dramàtica renovació de la personalitat provocada per la pubertat fisiològica, que es concreta en tensions emocionals, conflictes sexuals i comportaments asocials. L'adolescència està dominada per les forces de l'instint que, per calmar-se, reclamen un període llarg durant el qual els joves no han de ser obligats a comportar-se com adults.<sup>1</sup>

Aquesta concepció naturalista, que tendia a considerar universals els trets característics de la joventut

burguesa del món occidental, va suscitar ben aviat crítiques de la perspectiva del relativisme cultural. A la concepció naturalista, els antropòlegs nord-americans van oposar una concepció culturalista, que definia l'adolescència com una fase de preparació a l'*status* adult, tret característic de les societats més avançades. L'aportació més coneguda és la de Margaret Mead, que va concebre la seva cèlebre recerca sobre l'adolescència a Samoa (*Coming of age in Samoa*, 1926) com un al·legat contra les tesis de Hall. Com afirma Franz Boas en el pròleg de l'obra: «Els resultats d'aquesta sèria investigació confirmen la sospita llargament alimentada pels antropòlegs entorn del fet que molt del que atribuïm a la naturalesa humana no és més que una reacció enfront de les restriccions que ens imposa la nostra civilització.» El 1970 Margaret Mead publicà *Culture and Commitment. A study of Generation Gap*. L'anciana antropòloga distingia tres tipus de cultura, definits en funció de les relacions que s'estableixen entre les generacions. Les societats primitives serien bàsicament «postfiguratives», perquè extreuen l'autoritat del passat: en elles els joves aprenen sobretot dels adults. Les grans civilitzacions, que necessàriament han desenvolupat tècniques per a la incorporació del canvi, recorren a formes «cofiguratives» d'aprenentatge a partir dels coetanis. Els anys 60 estava sorgint una nova forma



Reposició del crucifix a les aules de Barcelona el 1939. Una imatge de la joventut de la postguerra.

cultural, que denomina «prefiguració»: els joves de tots els països comparteixen un tipus d'experiència que cap del seus progenitors no va tenir ni tindrà mai. A la inversa, la vella generació mai no veurà repetida en la vida dels joves la seva pròpia experiència singular de canvi emergent i esgraonat. Caminem vers una «societat sense pares», en la qual l'experiència dels adults no serveix per resoldre els problemes amb què s'han d'afrontar els joves. Per això els joves esdevenen els hereus del futur. Era, naturalment, una visió optimista, que tendia a ignorar les noves dependències que la societat projectava sobre els joves, i la continuïtat de les desigualtats de poder i riquesa que fonamenten l'estructura social.<sup>2</sup>

### L'ETNOGRAFIA URBANA I L'ESTUDI DE LES BANDES JUVENILS

A més de les cultures no-estatals, l'altre gran escenari de recerca antropològica sobre la joventut han estat les àrees marginals de les grans ciutats. Per als investigadors aplegats a l'escola de Chicago, els *street gangs* eren un dels fenòmens més característics de les grans aglomeracions urbanes, i s'atribuïen a

l'«anòmia» regnant en determinades «regions morals» de barris suburbans, colpits per la desorganització social. La desviació juvenil no seria un fenomen patològic, sinó el resultat previsible d'un determinat context social que calia estudiar i analitzar. La recerca més coneguda és la de Frederick Trahsher (*The Gang*, 1929), que després d'estudiar un total de 1.313 bandes de Chicago arribà a la conclusió que aquestes responien a la desorganització social del suburbi creant una xarxa de *gangs* autònoms, que sostenien una cultura diferenciada. Segons la seva definició, que ha esdevingut clàssica, «la banda és un grup intersticial que en origen s'ha format espontàniament i que després s'integra a través del conflicte. Està caracteritzat pels següents tipus de comportament: encontres cara a cara, batusses, moviment a través de l'espai com si fos una unitat, conflicte, i planificació. El resultat d'aquest comportament col·lectiu és el desenvolupament d'una tradició, una estructura interna irreflexiva, *esprit de corps*, solidaritat moral, consciència de grup i lligam a un territori local». La depressió dels anys 30 va permetre ampliar aquestes observacions a altres sectors socials, com la segona generació d'emigrants. En aquest sentit és un

clàssic l'estudi més qualitatiu de l'antropòleg W. F. Whyte (*Street Corner Society*, 1943) sobre el barri italo-americà de Boston, en què demostrava que els adolescents vistos pels agents de l'ordre com a «delinqüents» eren capaços de regular gran part del seu temps lliure, de produir valors i formes de conducta, i de dotar-se d'un lideratge estable: «La generació jove ha format la seva pròpia societat relativament independent de la influència dels grans».<sup>3</sup>

Aquesta aproximació a les bandes seria completada, durant els anys 60, per l'antropòleg francès Jean Monod, de formació estructuralista. Al retorn d'un treball de camp a l'Amazònia, es va dedicar a estudiar diverses bandes de *bloussons noirs* de la perifèria de París (*Les barjots*, 1968). L'autor constata que la percepció contemporània de les bandes de joves, aspecte central del «mite social de la joventut», revestia una ambivalència equiparable a la representació dominant del primitiu (bon salvatge o bàrbar perillós). L'autor completa així el recorregut iniciat per l'escola de Chicago, tot traslladant l'eix interpretatiu des del model de la desviació al de la subcultura: les bandes juvenils es constitueixen en «subcultura» en articular un «estil» distintiu a par-

## L'ESCOLA DE BIRMINGHAM: JOVENTUT I SUBCULTURA

L'èmfasi dels autors estructural-funcionalistes en l'emergència d'una cultura juvenil interclassista i hedonista va suscitar diverses reaccions, que recuperaven la dimensió històrica i de classe per explicar el paper contestatari adoptat per diversos moviments juvenils dels 60 i dels 70. A més del treball pioner de David Matza i la seva noció de «tradicions juvenils», cal destacar la tasca del Centre for the Contemporary Cultural Studies de la Universitat de Birmingham. Aquests autors se centren en la manera com les experiències socials dels joves, són expressades i negociades col·lectivament mitjançant la construcció d'estils de lleure distintius, fruit de la interacció entre tradicions de classe i símbols comercials. Amb una base marxista d'inspiració gramsciana, influenciada de la semiòtica de Barthes, els membres de l'escola de Birmingham estudien les diverses subcultures britàniques de postguerra com a manifestacions de «resistència ritual» enfront dels discursos hegemònics, que posen en crisi el mite del consens en la societat del *Welfare State* i de l'opulència dels anys 60. Les perspectives analítiques se centren en l'anàlisi dels discursos institucionals sobre els joves, les relacions canviants entre joventut i mercat, les estratègies de control social adoptades pels poders adults, i les diverses respostes dels joves. Malgrat la indubtable riquesa de les aportacions d'aquesta escola, són del tot pertinents les crítiques suscitades: els estudis subculturals s'han centrat més en allò desviat que en allò convencional, més en els adolescents de classe obrera que en els seus coetanis de classe mitja, més en els nois que en les noies, més en el món del lleure que en el de les institucions adultes.<sup>7</sup>

Un dels estudis etnogràfics més influents en la recent literatura sobre la joventut és obra, precisament, d'un autor de l'escola de Birmingham: Paul Willis (*Learning to Labor*, 1977). Es tracta d'una aproximació qualitativa a la «cultura antiescolar» d'una colla d'adolescents britànics de classe obrera. El

llibre es divideix en dues parts: una primera, anomenada «Etnografia» que transmet amb gran empatia les veus dels adolescents sobre el seu món, en forma de diàleg «polifònic»; una segona, anomenada «Analítica», que fa una imaginativa lectura interpretativa dels discursos dels joves. La principal conclusió, expressada com a paradoxa, és que una cultura que emergeix com a manifestació de resistència antiescolar, s'acaba convertint en procés d'adaptació al medi dominant un cop el jove es veu immers en la dinàmica laboral: l'oposició a l'escola prepara els joves obrers a la cultura fabril. A banda de la seva qualitat, l'interès de l'obra rau en el fet que hagi estat centre del debat sobre l'anomenada antropologia postmoderna. En la seva aportació a la cèlebre compilació *Writing Culture*, G.E. Marcus la presenta com un model de les noves formes d'escriptura etnogràfica, tant pel que fa a la presentació del «coneixement local», com a l'elaboració interpretativa d'aquest coneixement: «Willis posseeix les virtuts necessàries per transformar la tradició antropològica de l'etnografia, cosa que demostra clarament en els seus esforços per establir els significats teòrics continguts en la seva obra... La barreja de gèneres que estableix Willis és una de les sortides futures que pot trobar l'etnografia (i que pot trobar l'antropologia).»<sup>8</sup>

El darrer estudi de l'autor és una suggerent aproximació a la creativitat simbòlica dels joves en la vida quotidiana (*Common Culture*, 1990). Utilitzant també la tècnica de l'entrevista de grup, l'autor revela les imaginatives formes mitjançant les quals els joves usen, humanitzen, decoren i atorguen sentit als seus espais vitals i a les seves pràctiques socials, mitjançant el llenguatge, la música, la moda, l'ornamentació corporal, la utilització activa i selectiva dels mitjans àudio-visuals, la decoració de la pròpia cambra, els rituals del festeig, el joc i les bromes amb els amics, el lleure, l'esport, la creativitat artística, etc. Lluny de ser quelcom trivial, la recerca d'expressivitat cultural en aquests àmbits microsocials, en una era de crisi econòmica i de valors, és crucial per a la recreació de les identitats individuals i col·lectives. La noció de «cultura corrent» posa de

manifest el paper dels joves com a actius productors de cultura, i no només com a receptors passius de la cultura institucional i massiva.<sup>9</sup>

## CONCLUSIONS

En el darrer Congrés Internacional de Ciències Antropològiques i Etnològiques, celebrat a la ciutat de Mèxic l'estiu del 1993, cap de les 370 sessions estava dedicada específicament a la joventut, mentre eren nombroses les dedicades a altres sectors socials fins fa poc bandejats per la disciplina (com la dona, la vellesa i la infància). Tanmateix, nombroses comunicacions disperses abordaven temes com la violència juvenil a Brasil, el rock mexicà, els gangs ètnics de Los Angeles, la relació entre els *skinheads* italians i el neofeixisme, els joves creadors suecs a Nova York com a exemple del procés de globalització cultural, la relació entre cultura juvenil i ciutats mitjanes, etc. En una sessió que es va organitzar el darrer dia amb investigadors que tracten aquestes temàtiques, algú va pronosticar que les relacions generacionals serien un dels interessos focals de l'antropologia del futur, com en anteriors etapes ho havien estat les relacions ètniques, de classe i de gènere. En aquest camí, l'aportació dels antropòlegs a l'estudi de la joventut pot consistir en una major sensibilitat vers els aspectes transculturals, la crítica d'una definició exclusivament psicològica de l'adolescència, la comprensió de les dinàmiques microsocials que defineixen la vida quotidiana dels joves i dels complexos mecanismes de circulació cultural en què es configuren les cultures juvenils, l'èmfasi en els aspectes simbòlics considerats en relació amb les condicions materials d'existència, la crítica als estereotips culturals que encobreixen els mites populars de la joventut, etc. Tanmateix, caldrà que evitin dos perills que sovint els han temptat: la tendència a considerar els grups d'edat com a «tribus» aïllades en el territori, bo i estudiant la joventut com si tingués una coherència exclusivament interna; i també la tendència a ignorar els processos de canvi històric i el marc institucional en què

es desenvolupa la vida dels joves. En el seu esforç per evitar aquests perills, els antropòlegs convergiran necessàriament amb sociòlegs i historiadors. Tots plegats veuran en la joventut un camp on exercir la imaginació científica, no tant com un objecte exclusiu, sinó com un camí per comprendre com es reproduïen i es transformen les societats i les cultures.<sup>10</sup> ◀

## NOTES

1. Vegeu F. Musgrove, *Youth and the Social Order*, Indiana University Press, Blomington, 1965; J. R. Gillis, *Youth and History*, Academic Press, Nova York, 1981.

2. F. Boas, citat a M. Mead, *Adolescència, sexe y cultura en Samoa*, Planeta, Barcelona, 1985, pp. 12-13. Per a una crítica de les tesis de Mead, vegeu D. Freeman, *Margared Mead and Samoa. The Making and Undmaking of an Anthropological Myth*, Penguin, Londres, 1984. M. Mead, *Cultura y compromiso*. El mensaje a la nueva generación, Granica, Barcelona, 1977, pp. 94-99.

3. F. Thrasher, *The Gang. A Study of 1313 gangs in Chicago*, University of Chicago Press, Chicago, 1963, p. 46; W.F. Whyte, *La sociedad de las esquinas*, Diàfora, Mèxic, 1971, p. 19.

4. J. Monod, *Los barjots*, Seix Barral, Barcelona, 1971, p. 13.

5. T. Parsons, «Youth in the context of American society», dins Erikson (ed.), *Youth: Change and Challenge*, Basic Books, Nova York 1963, p. 95; R. Linton, «Age and sex categories», *ASR*, 7, 1942, pp. 589-603.

6. S. N. Eisenstadt, *Da generazione a generazione. Gruppi di età e struttura sociale*, Etas Compass, Milà, 1971, p. X.

7. D. Matza, «Subterranean Traditions of Youth», dins Silverstein (ed.), *The Sociology of Youth*, 1973; S. Hall & T. Jefferson, (eds.) *Resistance through rituals. Youth subcultures in post-war Britain*, Hutchinson University Library, Londres, 1983; D. Hebdige, *Sotocultura: il fascino di uno stile unnaturale*, Costa & Nolan, Gènova, 1983; A. McRobbie, *Feminism and Youth Culture*, McMillan, Londres, 1991.

8. P. Willis, *Learning to Labor*, Routledge & Kegan Paul, Londres, 1977; G.E. Marcus, «Problemas de la etnografía contemporánea en el mundo moderno», dins Clifford & Marcus (eds.), *Retóricas de la Antropología*, Júcar, Madrid, 1992, p. 262.

9. P. Willis, *Common Culture. Symbolic work at play in the everyday cultures of the young*, Westview Press, Boulder, 1990, p. 2.

10. És el que he intentat de fer en la meua tesi doctoral (*Cultures juvenils, hegemonia i transició social. Una història oral de la joventut a Lleida, 1936-1989*), Universitat de Barcelona, Col·lec-

ció «Tesis microfityxades», 1990) i en el meu darrer treball (*La joventut com a metàfora*, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1993).

## BIBLIOGRAFIA COMENTADA

BARRY, Herbert & SCHLEGEL, Alice, *Adolescence. An Anthropological Inquiry*, The Free Press, Nova York, 1991. El més recent i exhaustiu estudi transcultural sobre l'adolescència, basat en les dades dels *Human Relations Area Files* i en estudis etnogràfics i històrics realitzats en una variada gamma de societats.

BERNARDI, Bernardo, *Age Class Systems*, Cambridge University Press, Nova York, 1985. Estat de la qüestió sobre les societats basades en els sistemes de classes d'edat, a càrrec del màxim especialista mundial, basat sobretot en exemples africans.

DIEGO VIGIL, James, *Barrio Gang. Street Life and Identity in Southern California*, University of Texas Press, Austin, 1990. Etnografia d'ecologia urbana sobre la continuïtat de les bandes juvenils dels joves mexicano-americans de Los Angeles.

EISENSTADT, Samuel N., *From Generation to Generation*, The Free Press, Nova York, 1956. Primera història comparada de les agrupacions juvenils, orientada per una perspectiva estructural-funcionalista.

GALLINI, Clara, *Forme di cultura tra i giovani*, Edes Saggi, Cagliari, 1980. Estudi etnogràfic sobre les formes de sociabilitat dels joves sards, orientada per una concepció gramsciana.

HALL, Stuart & JEFFERSON, Tony, (eds.), *Resistance through rituals. Youth subcultures in post-war Britain*, Hutchinson University Library, Londres, 1983. Volum que aplega les aportacions més importants de l'escola de Birmingham, incloent una part teòrica sobre els conceptes de subcultura, estil, classe, etc., i una part etnogràfica sobre diverses subcultures britàniques de postguerra (*teds, mods, skinheads, rastas*, etc.).

HEBDIGE, Dick, *Subculture. The Meaning of Style*, Methuen & Co., Londres, 1979. Assaig heterodox d'un antic *teddy boy*, autor de l'escola de Birmingham, centrat en els aspectes simbòlics de la construcció d'estils subculturals, amb suggerents reflexions sobre el fenomen *punk*.

HOLLINGSHEAD, August B., *Elms-town's Youth*, John Wiley & Sons, Nova York, 1975 [1949]. Monografia clàssica d'antropologia urbana sobre una ciutat mitjana del mig oest nord-americà, en la tradició dels *community studies* dels Lynd, centrada en les relacions intergeneracionals.

MEAD, Margared, *Cultura y compromiso. El mensaje a la nueva generación*, Granica, Barcelona, 1977 [1970]. Assaig sobre l'emergència de la breixa generacional com a tret essencial de la societat postindustrial.

MEAD, Margared, *Adolescència, sexe*

y cultura en Samoa, Planeta, Barcelona, 1986 [Coming on Age in Samoa, 1926]. Monografia pionera sobre el trànsit a la vida adulta de les joves samoanes, presentada com a refutació de les teories psicològiques sobre la universalitat de l'adolescència.

MONOD, Jean, *Los barjots. Ensavo de etnologia de bandas de jóvenes*, Seix Barral, Barcelona, 1976 [*Les barjots*, 1969]. Complet estudi etnogràfic sobre una banda de *bloussons noirs* del París dels anys 60, a càrrec d'un deixeble de Lévi-Strauss que venia d'estudiar els jivaros de l'Amazonia.

PAULME, Dénise, (ed.), *Classes et associations d'age en Afrique de l'Ouest*, París, 1971. Volum que recull diverses aportacions franceses a l'estudi de les organitzacions d'edat característiques de societats africanes.

RAMÍREZ GOICOETXEA, Eugenia, *De jóvenes y sus identidades. Socioantropología de la etnicidad en Euskadi*, CIS, Madrid, 1991. Encara que el punt focal és l'etnicitat més que no pas l'edat, aquest estudi aporta nombroses descobertes sobre les actituds culturals dels fills dels emigrants i les seves relacions amb el nacionalisme basc.

ROMANI, Oriol, *Droga i subcultura. Una història cultural del «haix» a Barcelona*, tesi doctoral. Universitat de Barcelona, 1982. Estudi pioner, encara inèdit, sobre els corrents juvenils contraculturals a la Barcelona dels 70, en relació amb el consum d'haix.

WHYTE, William F. (1972) *La sociedad de las esquinas*, Diàfora, Mèxic, 1972 [*Street Corner Society*, Chicago University Press, 1943]. Monografia clàssica sobre les bandes juvenils del barri italo-americà de Boston.

WILLIS, Paul, *Aprendiendo a trabajar*, Akal, Madrid, 1988 [*Learning to Labor*, 1977]. Renovador experiment d'escriptura etnogràfica, sobre la cultura «antiescolar» d'un grup d'adolescents d'un barri obrer d'Anglaterra.

WILLIS, Paul, *Common Cultures. Symbolic work at play in the everyday cultures of the young*, Westview Press, Boulder, 1990. Nova aportació d'aquest suggerent autor, que aplica la metodologia utilitzada en el seu anterior treball a l'estudi de les formes de creativitat simbòlica dels joves britànics dels 80.

WULF, Helena, *Twenty girls. Growing-up, Ethnicity and Excitement in a South London Microculture*, Stockholm Studies in Social Anthropology, Estocolm, 1988. Impecable monografia sobre una colla pluriètnica de noies en un barri de Londres, en què discuteix i matisa les tesis de l'escola de Birmingham.

**CARLES FEIXA I PÀMPOLS**

Professor titular d'Antropologia Social, Universitat de Lleida.



Les noves tribus urbanes fan irrupció a finals dels anys setanta.

tir d'un conjunt heterogeni de comportaments, materials, habillaments, llenguatges, representacions de l'espai i del temps, etc. De fet, l'aparició a la societat occidental de discontinuïtats generacionals coincidí amb la lenta desaparició de les darreres cultures «exòtiques», com a conseqüència de l'avenç de la civilització industrial: «¿Què són els *blousson noirs* sinó el restabliment, sobre l'eix vertical dels grups d'edat, d'una diversitat que horitzontalment, en el pla geogràfic, tendeix a desaparèixer? Lluny de ser un fenomen patològic, les bandes responen a una secreta funció equilibrant, i toquen una alarma saludable en acudir en socors de l'amenaçada diversitat.»<sup>4</sup>

### L'ESTRUCTURAL-FUNCIONALISME I L'EMERGÈNCIA D'UNA CULTURA JUVENIL

W. F. Whyte ja havia observat que no tots els joves, ni tan sols els obrers, participaven de la cultura de les bandes de carrer: els *street-corner boys* es diferenciaven netament dels *college boys*. En el període de postguerra, quan l'allargament de la permanència dels joves en institucions educatives i l'aparició del «consumidor adolescent» consagren el naixement

d'una nova classe d'edat als països industrialitzats, les teories sobre l'existència d'una «cultura juvenil» autònoma i interclassista es generalitzen i es doten de legitimitat científica. Un dels màxims representants de la sociologia funcionalista nord-americana, Talcott Parsons, abordà la qüestió en diversos articles, seguint en part aportacions anteriors de l'antropòleg Ralph Linton. Per a Parsons el desenvolupament de grups d'edat era l'expressió d'una nova consciència generacional, que cristal·litzava en una cultura autònoma centrada en el consum hedonista (la manifestació més espectacular de la qual era la *college culture* de les *high school* nord-americanes): «El període de la joventut en la nostra societat és de considerable tensió i inseguretat... Hi ha raons per pensar que la cultura juvenil té importants funcions positives en facilitar la transició de la seguretat de la infantesa en la família d'orientació als *status* matrimonials i ocupacionals adults.»<sup>5</sup>

Fou un altre antropòleg funcionalista, Samuel N. Eisenstadt, qui desenvolupà aquestes tesis en una perspectiva transaccional (*From Generation to Generation*, 1956). Segons aquest autor, els grups d'edat tendeixen a aparèixer en aquelles societats on les esferes familiar i social estan

molt separades. Mentre en la primera esfera predominen els valors «particularistes» i solidaris, en la segona són hegemònics els valors «universals» i normatius. La funció dels grups intermedis (subcultures i moviments juvenils) és precisament afavorir la transició entre ambdues esferes, combinant relacions de solidaritat amb valors universals, i resolent així els problemes de la integració social. Eisenstadt reconeix que si bé en la majoria dels casos els grups d'edat compleixen una funció integrativa, en altres casos la diferència entre generacions pot accentuar-se i formar una fossa insalvable: la joventut desenvolupa una imatge de si mateixa oposada a la imatge complementària de l'adult, contra el qual es rebel·la: «En les societats modernes, el denominador comú dels intents de reacció de la joventut a aquestes tensions es manifesta en el desenvolupament de tipus específics d'organitzacions i cultures juvenils i en una creixent discontinuïtat entre les generacions, especialment agudes durant el període de transició entre l'adolescència i la maduresa; es manifesta també en la creixent importància, durant aquest procés de transició, de les cultures juvenils relativament autònomes i en l'afebliment de la guia directa dels pares i educadors.»<sup>6</sup>